

ROMANYA'DA YAPILAN EUROSAT SEMİNERİ ARDINDAN(*)

Gülşin CANOVA
Uzman Denetçi

I- GİRİŞ

A-II.EUROSAT Kongresi Kararı

Sayıştayımızın da üyesi bulunduğu Avrupa Ülkeleri Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (EUROSAT)'nın, 14-17 Temmuz 1993 tarihleri arasında Stokholm'de toplanan II. Kongresinde; "Yüksek Denetim Kurumlarının Parlamento, İç Denetim, Yargı ve Kitle İletişim Kuruluşları ile ilişkileri" ve "Özelleştirmenin Denetimi" başlıklı konuların, 1996 yılı içinde Prag'da toplanacak olan III. EUROSAT Kongresinin ana konuları olarak ele alınması kararlaştırılmıştır.

B- Uzman Toplantıları

Alınan bu karar uyarınca, 27-29 Eylül 1994 tarihleri arasında Londra'da İngiltere Yüksek Denetim Kurumu tarafından düzenlenen "Uzmanlar Toplantısı"nda, "Yüksek Denetim Kurumlarının İç Denetim ile ilişkileri" konusu ele alınmıştır. Aynı şekilde, İtalya Yüksek Denetim Kurumu tarafından 8-10 Şubat 1995 tarihleri arasında Roma'da düzenlenen "Uzmanlar Toplantısı"nda ise "Yüksek Denetim Kurumlarının Yargı ile ilişkileri" konusu tartışılmıştır. Söz konusu Uzman Toplantılarında; Türk Sayıştayının konulara ilişkin görüşlerini içeren bildirileri, Sayıştay Üyesi Necdet Kesmez (Yargı ile ilişkiler) ve Uzman Denetçi İhsan Gören (İç Denetim ile ilişkiler) tarafından sunulmuştur.

C- Seminerler

Romanya Yüksek Denetim Kurumu, 1994 yılı içinde, üye ülkelere "Yüksek Denetim Kurumlarının Parlamento, İç Denetim, Yargı ve Kitle İletişim Kuruluşları ile ilişkileri" başlıklı ana konu ile ilgili 58 sorudan oluşan bir anket göndermiş ve sözkonusu ankete verilen cevaplar 4-7 Eylül 1995 tarihleri arasında Romanya ve İtalya'nın ortaklaşa olarak Romanya(Neptun)'da gerçekleştirdikleri Seminer'de, Romanya Yüksek Denetim Kurumu Başkanı Prof.Dr. Ion Bogdan tarafından sunulan "Sentez Bildirisi"nde toplu olarak değerlendirilmiştir.

Bu seminerde; yukarıda değinilen Uzman Toplantılarında ele alınan "Yargı ve İç Denetimle ilişkiler" konularına ilişkin "Sonuç Bildirileri", İtalya ve İngiltere Yüksek Denetim Kurumları Başkanları tarafından sunulmuştur.

(*) 4-7 Eylül 1995 tarihlerinde Romanya'da düzenlenen EUROSAT Seminerine ilişkin olarak yazar tarafından Başkanlık Makamına sunulan raporun içerik ve üslubuna büyük ölçüde sadık kalınarak kaleme alınmıştır.

Ana konu kapsamında bulunan "Parlamento ve Kitle İletişim Kuruluşları ile ilişkiler" konuları ise; anılan Seminerde katılımcı üye ülkeler Sayıştay Başkanları ve üst düzey yetkilileri tarafından " Ülke Bildirileri" sunulması suretiyle ele alınmıştır.

Bu Seminerde, "Yüksek Denetim Kurumlarının Parlamento ile İlişkileri-Türk Deneyimi" başlıklı Bildiri; Sayıştay Başkanı Sayın M.Vecdi Gönül tarafından sunulmuştur.

III. EUROSAT Kongresinin ana konularından birisi olan "Özelleştirmenin Denetimi" ise; Fransa ve Polonya Yüksek Denetim Kurumları tarafından ortaklaşa olarak düzenlenen ve 10-12 Mayıs 1995 tarihleri arasında Varşova'da gerçekleştirilen Seminerde ele alınmış bulunmaktadır.

II- YÜKSEK DENETİM KURUMLARININ PARLAMENTO,İÇ DENETİM,YARGI ve KİTLE İLETİŞİM KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİ

A- Genel

Bu bölümde; ana konu çerçevesinde yer alan "Yüksek Denetim kurumlarının Parlamento ve Kitle İletişim Kuruluşları ile ilişkileri " konusunda, Romanya Yüksek Denetim Kurumu tarafından düzenlenen Anket'e üye ülkelerce verilen cevapların değerlendirilmesine ilişkin olarak Romanya Yüksek Denetim Kurumu Başkanı Prof.Dr. Ion Bogdan tarafından sunulan Sentez Bildirisinde yer alan tesbitler ile,

İngiltere (Sir John Bourn) ve İtalya (Giuseppe Carbone) Yüksek Denetim Kurumları Başkanlarının; Londra ve Roma'da gerçekleştirilen Uzman Toplantılar'ındaki çalışmalar sonucunda hazırlanan ve Romanya Seminerinde sunulan, "Yüksek Denetim Kurumlarının Yargı ve İç Denetim ilişkileri" konulu "Sonuç Bildirileri" nde yer alan değerlendirmeler,

Ana hatlarıyla aktarılmaya çalışılacaktır.

B - Parlamento ile ilişkiler

Yapılan değerlendirmede bu ilişkilerde; YDK ların Parlamento veya başka bir kuruma bağlı olarak fonksiyon ifa etmeleri gerçeğiyle bağlantılı olarak ortaya çıkan bir çeşitlilik ve karmaşıklığın söz konusu olduğu ifade edilirken, anket sorularından bazılarına verilen cevaplar aktarılmıştır.

1- "YDK Yöneticileri kim tarafından atanır?"

Bu soruya verilen 25 cevap;

- 4 YDK da Devlet Başkanının teklifi üzerine Parlamento,
- 9 YDK da Parlamento,
- 3 YDK da Kral veya Kraliçe,
- 3 YDK da Devlet Başkanı,
- 1 YDK da Başbakan,
- 4 YDK da Hükümet,
- 1 YDK da Kurumun kendisi, tarafından

2- "YDK Yöneticilerinin görev süresi nedir?"

Bu soruya verilen 25 cevap;

- 10 YDK da yaşam boyu,
- 4 YDK da emeklilik yaşına kadar (65-70),
- 2 YDK da 12 yıl,
- 1 YDK da 9 yıl,
- 1 YDK da 7 yıl,
- 3 YDK da 6 yıl,
- 2 YDK da 5 yıl,
- 1 YDK da 4 yıl

3- "YDK Yöneticilerinin aylık ve özlük haklarının aynı düzeydeki diğer Kurumların yöneticileri ile kıyaslanması"na ilişkin soruya verilen 22 cevap;

- 7 YDK da genel olarak kamu personeli,
 - 1 YDK da Parlamento üyeleri,
 - 1 YDK da Devlet Başsavcısı,
 - 1 YDK da Başbakan Yardımcısı,
 - 5 YDK da Yargıtay Yönetimi,
 - 1 YDK da Anayasa Mahkemesi Yönetimi,
 - 3 YDK da Danıştay Yönetimi
- ile aynı düzeyde.

Parlamentonun YDK ların kuruluşu ve işleyişine müdahalesi, YDK yöneticilerinin seçimi ve atanmalarında dikkate alınan kriterler, YDK personelinin aylık ve özlük hakları, yıllık YDK raporlarının düzenleniş tarzı ve bu raporların kullanım yerleri, parlamentoların YDK ların denetim programlarını oluşturmalarındaki müdahale derecesi gibi sorulara ilişkin cevaplar ise "Farklılıktaki Uyum" isimli Seminer Kitabında yer almaktadır.

C - Kitle İletişim Kuruluşları ile İlişkiler

Bu konuda yapılan değerlendirmede; "YDK ların Yıllık Denetim Raporlarının Kitle İletişim Kuruluşlarına ne şekilde yansıtıldığı" şeklindeki soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

- %48 (Yıllık Denetim Raporunun duyurulması için Basın toplantıları düzenleyenler) top-
- Yıllık Raporu Resmi Gazetede yayınlayanlar
- %11 (Kitle İletişim mensuplarının, YDK Yıllık Raporunu, Parlamentodaki müzakereler sırasında öğrenebildiği uygulama)
- %7 (YDK Yıllık Denetim Raporunu Kitle İletişim Kuruluşlarına doğrudan gönderenler)
- 1 ülke (YDK raporlarının kamuya açık olması nedeniyle kitle iletişim kuruluşlarının da kolaylıkla elde edebildiği uygulama)
- Kitle İletişim Kuruluşlarının bedeli mukabilinde YDK Yıllık Raporunu elde edebildiği uygulama

Bu konuya ilişkin önemli sorulardan biri de "Denetlenenle ilgili bilgi ve belgelerin, YDK'nın nihai kararını vermesinden önce Kitle İletişim Kuruluşlarının kullanımına sunulup sunulmadığı" dır. Bu soruya, 3 ülkenin YDK'ları dışında, bütün ülkelerin "HAYIR" şeklinde cevap verdikleri bildirilmiştir.

Diğer önemli bir konunun YDK'lar ile Kitle İletişim Kuruluşları arasındaki ilişkinin gerçekleştirilme şekli olduğu belirtilirken; bunun genellikle basın toplantıları, basın açıklamaları, YDK Yöneticileri ile gazeteler ve diğer medyada yapılan röportajların yayınlanması şeklinde gerçekleştirildiği açıklanmıştır.

Bu konuda son problemin; (YDK'ların çeşitli kurum, kuruluş ve kişilerin başvuru ve ihbarlarını kabul edip etmediği veya bunları cevaplandırıp cevaplandırmadığı) olduğu ifade olunurken, bu konudaki YDK cevapları aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

- %48 (Başvuru ve ihbarları kabul ederek bunları değerlendirenler)
- %12 (Bu işlemi ancak kanunen öngörülen hallerde yapanlar)
- %4 (Başvuru ve ihbarları, denetim sırasında değerlendirdikleri halde bunları cevaplandırma gereğini duymayanlar)
- %36 (Başvuru ve ihbarları kabul etmeyenler)

D- Yargı ile İlişkiler

Denetim ve Yargı ilişkisi; birinin diğerini ne dereceye kadar etkileyebileceği, denetim birimleri tarafından incelenen belli bir konunun yargı tarafından da ele alınıp alınamayacağı gibi çeşitli konuların tartışılabileceği bir alandır.

* Ceza Yargısı ile Denetim İlişkisi

Bu konuda ülkeler arasında bariz bir uyum ve benzerlik tesbit edilmiştir.

Ortak inanç; YDK'ların görevinin yolsuzluk ve vergi kaçakçılığı avcısı olmadığı yolundadır. Fakat denetimin, kamu görevlilerini de ilgilendiren kanunsuzlukları açıklıkla tesbit edebileceği gerçeği de vurgulanmaktadır. Kanunsuz uygulamaların söz konusu olabileceği durumlarda; denetimin, ceza yargı mercilerine yaptıkları tesbitleri bildirmeleri gerektiği konusunda da ortak bir kanaat oluşmuştur.

Bütün YDK'lar farklı usulleri uygulasalar bile yaptıkları tesbitleri yetkili yargı mercilerine bildirmektedirler. Örneğin İtalya'da; bizzat denetçi ceza yargı mercilerini derhal uyarmaktadır. Macaristan ve Hollanda'da; cezai önsoruşturma YDK bünyesinde yapılırken, bunun sonuçlarını ilgili mercilere bildirme yetkisi YDK Başkanındadır. Türkiye ve Fransa'da Ceza Yargı mercilerinin haberdar edilmesi Yargılama dairelerinin kararına bağlı olmaktadır. Türkiye, İtalya ve Polonya'da bu, doğrudan Savcılığın bilgilendirilmesi şeklinde olmaktadır. İngiltere'de ise sadece Emniyet makamlarına bilgi verilmektedir. Portekiz'de ceza savcısı YDK kurul ve toplantılarına bizzat iştirak ettiği için ayrıca bilgilendirilmesine gerek duyulmamaktadır. Fransa'da; YDK Savcısı, ceza yargı mercilerini haberdar etme yetkisini haizdir.

Diğer önemli bir konu da; yargılama yetkisi olan YDK larda, YDK yargısı ile cezai yargı arasındaki ilişkinin işleyiş tarzına ilişkindir. Cezai yargılama ile idari-mali sorumluluğu bulunanlar hakkındaki yargılamanın birarada var olması halinde, ne gibi işlem yapılmaktadır? Bu konuda, farklı uygulamalar benimsenmiştir. Romanya ve Belçika'da mali sorumluluğun yargı yolu ile saptanması, cezai yargılamanın devamı süresince askıya alınmaktadır. İtalya'da da önceleri bu uygulama söz konusu ise de daha sonra iki tür yargılamanın paralel bir şekilde devam etmesi benimsenmiş ve bu uygulama ceza savcısı ile İtalyan YDK savcısının başarılı işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.

* Sorumluluğun Tesbiti Açısından Denetim ve Yargı İlişkisi

Bilindiği üzere, bazı YDK larda denetim yargı erki ile bir arada düşünülmektedir. Bu ülkeler Belçika, Fransa, Yunanistan, İtalya, Portekiz, Romanya, İspanya ve Türkiye'dir. Bu ülkelerin YDK ları "mahkeme" olarak adlandırılmışlardır.

Bu şekildeki isimlendirme ve yargılama yetkisinin yerine getirilişindeki özel tarz, bu YDK ların 19. yüzyılın sonlarında Fransa modelini esas alarak kurulmuş olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu YDK larda; otonomi, bağımsızlık, kurullar halinde çalışma, belli bir meblağın ödettirilmesine hükmedebilme, mensuplarının nitelikleri (hakim statüsünde olmaları), Savcının mevcudiyeti, hesapların yargılanması gibi ortak özellikler bulunmaktadır.

Bir çok ülkede orta çağlardan beri uygulanagelen, hesapların yargılanması sistemi, en eski ve en tipik olan uygulamadır. Bu YDK larda, gelir ve gider hesapları saymanlar tarafından periyodik bir şekilde (genellikle her yıl) YDK ya ibraz olunmaktadır. Bilindiği üzere kamu saymanları, gelirleri toplama ve ödemeleri yapmakla görevlidirler.

Bu tip yargılamada, YDK nın denetim ve yargılama yetkileri arasında kuvvetli bir bağ vardır. (Fransa, Yunanistan, Türkiye, İspanya, İtalya, Belçika), çünkü denetim yargılama prosedüründen evvel başlar ve yargılamanın sonuçlanması ile denetimin sonuçları da alınmış olur.

Bu ülkelerde bazı problemler, çözümler ve yasal düzenlemeler:

- Kusursuz sorumluluk ve kişisel kusura dayalı sorumluluk problemi
- Hesapların ibraz olunmaması veya kamu kaynaklarının yersiz kullanımı hallerinde, Türkiye ve Fransa da olduğu gibi saymanların her durumda sorumlu tutulduğu uygulama yanında; hata ve ihmal olup olmadığının araştırıldığı veya somut bir zararın mevcut olup olmadığının tesbiti ile saymanların sorumluluktan kurtulduğu veya sorumluluğunun azaltıldığı uygulamalar (İtalya, Belçika)
- Çapraz sorgulama sisteminde yazılı veya sözlü metodların uygulanabilirliği,
- Her ne kadar fonksiyonları farklı ise de; Savcının kamunun çıkarlarını kanun önünde temsil ettiği düşünüldüğünden, genellikle YDK faaliyetlerine Savcının katılımının zorunlu olması,
- Temyiz yolunun kullanımına ilişkin uygulamalar ülkelere göre farklılığı. Mesela Temyiz Başvuruları Fransa'da Danıştay'da (Kanuna uygunluk açısından) veya Maliye Bakanlığında; İspanya'da Yargıtay'da (Ka-

nuna uygunluk açısından); Romanya, İtalya ve Türkiye'de YDK bünyesindeki Temyiz Kurulunda (Kanuna uygunluk ve diğer yönlerden inceleme)

* Saymanlar Dışındaki Kamu Görevlilerinin de Sorumluluğunun Yargı Yolu İle Saptanması

Merkezi ve mahalli idareler veya diğer kamu kurumlarında görevli kamu görevlilerinin, idarenin zararına olan eylem ve işlemlerinin, bunlar adına sorumluluk doğacak biçimde yargılanması durumu Yunanistan, Romanya, İtalya, Portekiz ve İspanya'da görülmektedir. Bu durumlarda yargılama faaliyeti, Savcının harekete geçmesi ile başlamaktadır

D-İç Denetim İle İlişkiler

Bu konunun aşağıdaki altbaşlıklarla incelenmesi uygun görülmüştür.

* İç Denetimin Tanımı

Ülkelere ve YDK lara göre farklı tanımların yapıldığı saptanmıştır.

- İngiltere'de; iç denetim "Kurum içinde yer alan ve kurumun faaliyetlerini inceleme ve değerlendirmekle görevli bağımsız bir değerlendirme fonksiyonudur" şeklinde tanımlanmaktadır. İngiltere Yüksek Denetim Kurumunun İç Denetim ile belli başlı ilişkisi, kamu kuruluşlarına ilişkin hesapların tasdiki görevinden kaynaklanırken, YDK'nın iç denetime yaklaşımı, iç denetime ilişkin standartlar ve özel sektör denetim organlarına benzer çalışmaları da bu ilişkiyi şekillendirmektedir.

- Fransa ve İtalya'da iç denetim, iç kontrolün bazı özelliklerini de taşımaktadır. (Fransa'da, saymanların kamu harcamalarının kontrolünde anahtar fonksiyonlarının olması gibi)

- Polonya'da, İç Denetim birimleri, Devlet Ticaret Teftiş kurulu örneğinde olduğu gibi düzenleyici ve gözetici kurumlar olarak kabul edilmektedir.

- Romanya'da ise İç Denetim, ticari şirketler olarak faaliyetde bulunan kurumların kontrolünü de kapsamaktadır. Bu özellik, YDK'nın devlet kurumları dışındaki kuruluşlar yanında özel şirketleri de denetleyebilme yetkisinden kaynaklanmaktadır.

* İç Denetimin Kamu Harcamalarının Kontrolündeki Rolü

Bir çok ülkede, çalışma alanı ve metodları farklı bile olsa kamu harcamalarının mali denetiminde İç Denetimin açıklıkla tanımlanmış (bazı ülkelerde yasal düzenlemelerle) bir rolü olduğu saptanmıştır.

- İngiltere'de İç Denetim Birimleri; kaynakları ve iş programı Hazine Dairesinin hazırladığı standartlara uygun bir şekilde düzenlenerek, muhtelif devlet daireleri bünyesi ve kontrolü altında örgütlenmişlerdir.

- Almanya'da, hem merkezi hem de bölgesel teşkilatlanma düzeyinde İç Denetim Birimleri mevcuttur. Bölgesel Denetim Mahkemesi tarafından tesbit edilen standartlara uygun bir şekilde yürütülen mali denetim i görevlidirler.

- Türkiye'de İç Denetimin bazen, hem bağlı bulunduğu Bakanlığın iç denetçisi olduğu hem de diğer bakanlıklara dış denetçilik görevini ifa ettiği (Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu) tesbit olunmuştur.

- Fransa'da, İç Denetimin temel sorumluluğu, yasal standartlara, bütçeye ve muhasebe prensiplerine uygunluğu kontrol etmektedir.

*** İç Denetimin Bağımsızlığı**

Her ne görünüm altında olursa olsun İç Denetim için önemli olan özellik, YDK ların onun çalışmalarından yararlanabilmesini sağlayan, güvenilirlidir. Bu da İç Denetimin "Bağımsız" olması ile sağlanabilir.

Bu konudaki görünüm de ülkelere göre çeşitlilik arz etmektedir.

- İngiltere'de; İç Denetim Birimleri devlet daireleri çatısı altında örgütlenmişlerdir. Kurumun en üst yetkilisine sunulan İç Denetim Raporları, alt kademe yöneticilerinden bağımsız olarak düzenlenmektedir.

- Almanya'da, Federal düzeydeki İç Denetim, idari teşkilatın bir parçası olmasına rağmen, İç Denetim Teşkilatının Yöneticisinin atanmasında Federal Denetim Mahkemesinin uygun görüşü alınmakta ve İç Denetim Teşkilatının çalışması Federal Denetim Mahkemesince izlenmektedir. Merkezi Teşkilat düzeyinde ise İç Denetimin konumu karma bir özellik taşımaktadır. Bazı İç Denetim Birimleri idarenin bir parçası niteliğinde iken bazıları yerel Federal Denetim Mahkemesine rapor yazmaktadır.

- İtalya'da, İç Denetimden Genel Muhasebe Teşkilatı sorumludur. Bu birimler bağlı oldukları Bakanlığa göre alt bölümlere ayrılmaktadır. İç Denetim Birimi raporunu Bakan'a değil, Genel Muhasebe Teşkilatı'na sunmaktadır.

***İç ve Dış Denetim Arasındaki İlişki**

YDK ların güçlü bir İç Denetimin mevcudiyeti konusuna ilgisi; İç Denetime ihtiyaç duyulan alanlar, İç Denetimin zayıflığı veya yokluğu ve İç Denetimin bağımsızlığı konularında yoğunlaşmaktadır.

İç Denetim verilerinin YDK lar tarafından değerlendirilmesinde; İç Denetimin örgütlenme şekli, çalışma alanı, teknik açıdan yeterliliği ve mesleki özen gibi kriterler dikkate alınmaktadır.

Mali Denetim alanında, YDK lar - İç Denetim ilişkisinde, ülkeler arasında önemli farklılıklar mevcuttur.

- İngiltere'de, Yüksek Denetim Kurumu devlet hesaplarını denetlemekle yasal olarak görevlendirilmiş olup denetimi sırasında gerekli gördüğü her türlü bilgi ve belgeye ulaşabilme hakkına haizdir. Güvenilir bulunduğu takdirde İç Denetimin çalışmalarından yararlanılmaktadır. Böyle olmakla birlikte, YDK nın İç Denetim birimlerinin çalışmalarını yönlendirme ve onlara talimat verme yetkisi bulunmamaktadır.

- Polanya'da, 1980 de çıkartılan bir yasa ile İç ve Dış Denetimin işbirliği içinde çalışması zorunlu hale getirilmiştir. Bu konudaki en son uygulama, YDK ile Ulusal İlâç Denetim Kurumunun yaptığı ortak incelemedir.

- Almanya'da, Federal Denetim Mahkemeleri, İç Denetim birimleri tarafından yapılan mali denetim sonuçlarının neredeyse tamamını gözönünde bulundurmaktadır. Bununla beraber, İç Denetimin çalışmaları Federal Denetim Mahkemelerinin gözetimi altındadır.

- İtalya'da YDK İç Denetim raporlarını elde etme ve bunlardan mümkün olduğu kadar yararlanma imkânını 1994 de yapılan bir yasal düzenleme ile elde etmiştir.

- Fransa'da, saymanlar, hesaplarını YDK ya sunarlar.YDK nın diğer İç Denetim birimlerinin çalışmaları hakkında sadece inceleme ve tavsiyelerde bulunma yetkisi vardır.

III- SONUÇ

III.EUROSAT Kongresinin ana konulardan biri olan "Yüksek Denetim Kurumlarının Parlamento,İçdenetim,Yargı ve Kitle İletişim Kuruluşları ile İlişkiler" konusunda,Uzman Toplantıları ve Seminer düzenlenmesi suretiyle yapılan ön hazırlık çalışmaları sonucunda, yukarıda ana hatlarıyla aktarılmaya çalışılan bilgiler bir araya getirilmiştir.Çalışmaların bundan sonraki aşamasında, üye ülkelerden,ana konuya ilişkin ÜLKE BİLDİRİSİ ni Kongreyi düzenleyecek ülke olan Çek Cumhuriyeti Yüksek Denetim Kurumuna göndermeleri beklenmektedir.

Toplanan bilgiler ve bunların değerlendirilmesinde;görevlerini yerine getiriş tarzları ve teşkilat yapılarında hernekadar farklılıklar da olsa,Yüksek Denetim Kurumları arasında önemli benzerlikler olduğu saptanmıştır.Farklılıklar ve benzerliklerin karşılıklı bilgi ve deneyim aktarımı yoluyla öğrenilmesinin,gelişmelerin sağlanmasında verimli bir yöntem olduğu önemle vurgulanmıştır.

Demokrasi fikrinin vazgeçilmez bir unsuru olan "yurttaşların kendilerinden toplanan paraların nereye harcandığını öğrenebilme hakkı"nı,Parlamento adına denetim yapmak suretiyle hayata geçiren Yüksek Denetim Kurumlarından;bu görevlerini çağın gereklerine uygun ve yurttaşların bu konudaki artan hassasiyetini karşılayabilecek şekilde yerine getirmeleri beklenmektedir.

Yüksek Denetim Kurumlarının,Uluslararası temaslar sonucu elde ettikleri bilgi birikimini; ülkelerinin sosyo-ekonomik gerçekleri süzgecinden geçirerek ve sahip oldukları kurumsal mirasın sağladığı olanaklardan ödün vermeksizin değerlendirdiklerleri taktirde büyük kazanımlar elde edecekleri kuşkusuzdur.